

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GVERNUL ROMANIEI
Ministerul Dezvoltării
Regionale și Administrației
Publice

Instrumente Structurale
2007-2013

GHIDUL BENEFICIARULUI

**privind abordarea principiilor orizontale la
nivelul proiectelor finanțate din Programul
Operațional Capacitate Administrativă 2014-
2020**

Versiunea 1

Cuprins

CUPRINS	3
ABREVIERI	4
I. INTRODUCERE	6
II. CARE SUNT PRINCIPIILE ORIZONTALE?	7
III. EGALITATEA DE ȘANSE ȘI COMBATerea DISCRIMINĂRII ÎN CADRUL PROIECTELOR POCA	10
3.1. INTEGRAREA EGALITĂȚII DE ȘANSE ÎN PROIECTE	10
3.2. EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ	21
3.3. CADRUL STRATEGIC ȘI LEGISLATIV	22
3.4. GLOSAR	24
IV. DEZVOLTAREA DURABILĂ	26
4.1. INTEGRAREA PRINCIPIULUI DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN PROIECTE.....	26
4.2. EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ	35
4.3. CADRUL STRATEGIC ȘI LEGISLATIV	36
4.4. GLOSAR	38

Abrevieri

Abreviere	Denumire
AM	Autoritate de Management
ANES	Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați
AP	Acordul de Parteneriat
CDFUE	Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene
CDI	Cercetare - Dezvoltare și Inovare
COJES	Comisiile județene și a municipiului București în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați
CONES	Comisia națională în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați
DDCA	Direcția pentru Dezvoltarea Capacității Administrative
FESI	Fondurile Europene Structurale și de Investiții
FSE	Fondul Social European
GES	Gaze cu efect de seră
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
OT	Obiectiv Tematic
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
TFUE	Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene

Ghidul de față a fost elaborat în cadrul unui contract de consultanță pentru AM POCA privind abordarea principiilor orizontale la nivelul POCA 2014-2020 de către S.C. GEA STRATEGY& CONSULTING S.A., parte integrantă din proiectul cod SMIS 40101, „Sprijin pentru funcționarea AM PO DCA și pentru pregătirea următorului exercițiu de programare”, cofinanțat din Fondul Social European.

Ghidul conține o serie de recomandări pentru integrarea principiilor orizontale de egalitate de șanse și dezvoltare durabilă în proiectele finanțate din POCA 2014-2020.

Recomandările nu trebuie privite ca activități obligatorii, care trebuie incluse pentru ca proiectul să devină eligibil sau să primească punctaj suplimentar, ci ca un set de opțiuni la dispoziția beneficiarilor.

Recomandările vor fi adoptate în funcție de specificul proiectului, specificul organizației dvs. ca potențial beneficiar, eligibilitatea activităților, a cheltuielilor și alți factori.

Recomandările nu sunt aplicabile proiectelor care vizează în mod direct principiile orizontale, prin obiectivele lor.

Prevederile ghidului trebuie corelate cu cerințele din Ghidul Solicitantului și ale grilei de evaluare corespunzătoare apelului pentru care intenționați să depuneți cererea de finanțare, precum și cu Manualul/Ghidul Beneficiarului POCA. Vă rugăm consultați aceste documente în paralel cu ghidul de față.

În cazul puțin probabil al unei contradicții dintre recomandările din acest ghid și cerințele din Ghidul Solicitantului, acestea din urmă prevalează.

Adoptarea unor recomandări din ghidul de față nu vă absolvă, în calitate de beneficiari, de obligația de a respecta cadrul legal în vigoare privind

I. Introducere

Ghidul de față își propune să sprijine potențialii beneficiari care solicită finanțare nerambursabilă din Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) în integrarea principiilor orizontale privind **egalitatea de șanse și nediscriminarea și dezvoltarea durabilă** pe parcursul întregului ciclu de viață al proiectelor, pornind de la elaborare, implementare, monitorizare și până la evaluare. De asemenea, ghidul își propune să ajute beneficiarii să integreze aceste concepte în proiectele lor, adică să îi ghideze în conceperea acelor măsuri/activități de egalitate de șanse, nediscriminare și dezvoltare durabilă adaptate proiectelor lor.

De ce sunt importante egalitatea de șanse și dezvoltarea durabilă?

Egalitatea de șanse și dezvoltarea durabilă

- reprezintă premise pentru o creștere economică bazată pe inovare, incluziune socială și sustenabilitate, cele două principii fiind complementare. Egalitatea de șanse stă la baza unui sistem social stabil și sustenabil, iar dezvoltarea durabilă presupune asigurarea unui nivel decent de trai pentru generația actuală, fără a neglija însă nevoile generațiilor următoare.
- sunt valori de bază ale Uniunii Europene, afirmate atât de Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) cât și de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (CDFUE).

Aceste valori sunt transpuse la nivel politic în documentele strategice ale Uniunii Europene, inclusiv în *Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și incluzivă*, iar respectarea lor este reglementată prin regulamente și obligatorie pentru toți beneficiarii proiectelor finanțate în cadrul perioadei de programare 2014-2020 prin Fondurile Europene Structurale și de Investiții. În acest context, ghidul își propune următoarele **obiective**:

1. **Să explice principiile orizontale** care trebuie integrate în proiectele finanțate din FSE prin intermediul POCA;
2. Să ajute beneficiarii în **identificarea unor activități și instrumente adecvate pentru integrarea principiilor orizontale** în proiectele finanțate din POCA;
3. Să ofere **exemple de bune practici** privind integrarea principiilor orizontale în implementarea proiectelor finanțate din POCA.

II. Care sunt principiile orizontale?

Egalitatea de șanse definește acea situație în care ierarhiile existente în societate sunt determinate de un proces competitiv la care toți membrii societății au acces în mod egal.¹

Deoarece, în realitate, apartenența la grupuri sociale determinate de caracteristici precum **genul, originea etnică, apartenența religioasă, orientarea sexuală și existența unei dizabilități sau a unei boli ce poartă un stigmat social (HIV)** poate genera situații de inegalitate inerente, această inegalitate trebuie combătută, tocmai pentru a asigura o egalitate de șanse reală.

În cadrul politicilor care își propun să combată discriminările se poate face următoarea distincție:

- Politici care vizează în mod specific **combaterea discriminării pe bază de origine etnică, apartenență religioasă și existența unei dizabilități/boli ce poartă un stigmat social**;
- Politici care vizează **combaterea discriminării pe bază de gen** – acestea au un caracter aparte întrucât **dimensiunea de gen** reprezintă un **factor transversal** care transcende toate celelalte caracteristici.

În ceea ce privește **egalitatea de tratament între bărbați și femei**, sau **egalitatea de gen**, Consiliul European a definit în anul 1998 acest concept în felul următor:

„Egalitatea de gen presupune un nivel egal de vizibilitate, afirmare și participare pentru ambele sexe în toate sferile vieții publice și private. Egalitatea de gen este opusul inegalității de gen, nu a diferențelor de gen, și urmărește promovarea participării depline a femeilor și bărbaților în societate.”²

În ceea ce privește **nediscriminarea**, Declarația Universală a Drepturilor Omului stipulează la art. 2:

„Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări.”³

Prezentul ghid va utiliza conceptul de **egalitate de șanse** atunci când va aborda generic problematica respectivă. În cadrul abordărilor specifice se vor utiliza conceptele **egalitate de gen** și **nediscriminare**. Totodată, în ceea ce privește anumite tipuri specifice de discriminări care vizează în mod specific persoanele cu dizabilități fizice, se va utiliza sintagma **accesibilitate**.

¹ <http://plato.stanford.edu/entries/equal-opportunity/>

² <http://www.unhcr.org/3c160b06a.pdf> <http://www.unhcr.org/3c160b06a.pdf>

³ http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf

Prin accesibilitate se are în vedere conceptul așa cum este definit acesta de legislația națională în vigoare, și anume:

„Ansamblul de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, precum și a mediului informațional și comunicațional conform nevoilor persoanelor cu handicap, factor esențial de exercitare a drepturilor și de îndeplinire a obligațiilor persoanelor cu handicap în societate.”⁴

În contextul proiectelor finanțate prin Fondurile ESI, Art. 7 al Reg. 1303/2013 prevede că *”Statele membre și Comisia iau măsurile necesare pentru a preveni orice discriminare pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală în timpul pregătirii și implementării programelor. Pe toată durata pregătirii și implementării programelor se va ține seama în special de accesibilitatea pentru persoanele cu handicap”*.

Totodată, Reg. 1304/2013 prevede că *”Prin intermediul FSE, statele membre și Comisia sprijină, de asemenea, acțiuni punctuale specifice [...], în scopul creșterii participării durabile a femeilor la ocuparea forței de muncă și al creșterii numărului de femei angajate, combătând astfel feminizarea sărăciei, reducând segregarea pe motive de gen, combătând stereotipurile de gen pe piața forțelor de muncă și în educație și formare și promovând reconcilierea vieții profesionale cu viața privată pentru toți, precum și repartizarea egală a responsabilităților de îngrijire între bărbați și femei.”* (Art. 7 Promovarea egalității de șanse între bărbați și femei)

și

”[...] combaterea tuturor formelor de discriminare, precum și îmbunătățirea accesului persoanelor cu handicap, în vederea îmbunătățirii integrării pe piața forțelor de muncă, în educație și formare, consolidând astfel incluziunea socială, reducând inegalitățile în ceea ce privește nivelul de educație și starea de sănătate și facilitând tranziția de la asistența instituționalizată la cea acordată la nivelul comunității, în special în cazul celor care se confruntă cu discriminarea multiplă.” (Art. 8 Promovarea egalității de șanse și nediscriminarea).

În ceea ce privește proiectele finanțate prin FSE (POCA), acestea contribuie atât direct, cât și indirect la îndeplinirea obiectivelor privind egalitatea de șanse, în cadrul intervențiilor susținute. Prin urmare, respectarea principiului orizontal al egalității de șanse în contextul POCA va fi interpretat prin prisma contribuțiilor directe și indirecte pentru promovarea unui comportament responsabil al beneficiarilor și pentru îmbunătățirea gradului de conștientizare cu privire la acest concept.

Dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă a fost definită în raportul *„Our common future”* (*Viitorul nostru comun – cunoscut și ca raportul Brundtland*), elaborat de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare din cadrul Organizației Națiunilor Unite, în anul 1987, astfel:

⁴ Legea nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.

„Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi.”

Ea conține două elemente cheie:

- Ideea de **nevoi**, în particular nevoile de bază ale populației sărace a lumii, cărora trebuie să li se acorde prioritate;
- Ideea de **limitări** impuse de stadiul tehnologiei și de organizarea socială capacității mediului înconjurător de a satisface nevoile prezente și viitoare.”⁵

Dezvoltarea durabilă are trei dimensiuni:

- **ecologică** – care pune accentul pe prezervarea mediului înconjurător, pe reducerea impactului negativ al activităților umane asupra acestuia și pe adaptarea la schimbările climatice;
- **economică** – care se preocupă de asigurarea bunăstării, prin decuplarea creșterii economice de consumul de resurse neregenerabile, și favorizează investițiile în cercetare-dezvoltare și inovare;
- **socială** – care subliniază importanța investițiilor în educație și sănătate, ca o precondiție pentru incluziunea socială, a preocupării pentru generațiile următoare și, nu în ultimul rând, a dezvoltării unui model de guvernare în care procesul decizional ține cont de toți acești factori.

În contextul proiectelor finanțate prin Fondurile ESI, Art. 8 al Reg. 1303/2013 prevede că *”Statele membre și Comisia se asigură că cerințele privind protecția mediului, utilizarea eficientă a resurselor, atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, biodiversitatea, rezistența în fața dezastrelor și prevenirea și gestionarea riscurilor sunt luate în considerare [...]. Statele membre furnizează informații privind sprijinul pentru obiectivele în materie de schimbări climatice, [...], după cum este cazul pentru fiecare fond ESI.”*

În ceea ce privește proiectele finanțate prin FSE (POCA), prin natura lor, acestea fie nu contribuie direct, fie au o contribuție directă nesemnificativă la îndeplinirea obiectivelor privind protecția mediului, în cadrul intervențiilor susținute. Prin urmare, respectarea principiului orizontal al dezvoltării durabile în contextul POCA va fi interpretat prin prisma contribuției indirecte a promovării unui comportament responsabil al beneficiarilor și a îmbunătățirii gradului de conștientizare cu privire la acest concept.

⁵ <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

III. Egalitatea de șanse și combaterea discriminării în cadrul proiectelor POCA

3.1. Integrarea egalității de șanse în proiecte

3.1.1. Elaborarea proiectului

În etapa de elaborare a proiectului, puteți integra principiul egalității de șanse pornind de la următoarele recomandări, ordonate pe sub-etape pe care trebuie să le parcurgeți.

Analiza și identificarea problemei:

- Trebuie să analizați modul în care problema identificată afectează grupurile vulnerabile - minorități religioase, etnice, persoane cu dizabilități, persoane care suferă de boli ce poartă stigmat social etc. - și/sau cum afectează femeile.
De exemplu, puteți observa un acces inegal la servicii publice și la beneficiile politicilor publice/legislației, sau alte bariere specifice ce trebuie eliminate.
- La momentul identificării și analizării problemei, implicați și consultați atât femei cât și bărbați, și reprezentanți ai grupurilor vulnerabile. Explicați modul în care ați implicat aceste grupuri în etapa de consultare – cum au fost identificați reprezentanții grupurilor, ce contribuții au avut în procesul de consultare, cum se reflectă aceste aspecte în felul în care ați gândit activitățile proiectului etc.
Recomandarea este utilă mai ales în cadrul proiectelor în care vă propuneți conceperea de noi servicii adresate cetățenilor sau adaptarea celor existente.
- Implicați experți în domeniul egalității de șanse și/sau organizații/instituții de profil (ONG-uri, instituții publice din domeniu – ANES, CONES, COJES). Explicați modul în care au fost consultați acești experți și precizați cum ați luat în considerare punctele lor de vedere în realizarea analizei. Consultarea se poate face fie prin obținerea unui punct de vedere în scris, fie prin organizarea unor reuniuni cu reprezentanți ai acestor organizații/instituții.
- Colectați și analizați date relevante – din surse oficiale (precizați sursa), actuale, în strânsă legătură cu problema analizată, defalcate pe gen sau grupuri vulnerabile (dacă este considerat oportun);

- În analiza problemei evaluați situația privind egalitatea de șanse și în cadrul instituției/organizației dumneavoastră pentru a vedea dacă nu se impun anumite măsuri de contracarare a unei inegalități de șanse.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Această analiză trebuie realizată de principiu în cazul tuturor proiectelor finanțate din POCA, dar ea se pretează în mod deosebit pentru acele proiecte care au ca beneficiari instituții publice de la nivel local și ONG-uri.

Riscuri: Se poate dovedi dificilă găsirea de expertiză adecvată în domeniul egalității de șanse, fapt ce poate afecta calitatea analizei. De asemenea, lipsa datelor oficiale defalcate pe structuri ale grupului țintă poate reprezenta un impediment în calea realizării unei analize care să încorporeze elemente de egalitate de șanse.

Beneficii: Chiar și în lipsa unei expertize adecvate, puteți utiliza acest ghid ca bază pentru a genera discuții la nivelul instituției pe tema egalității de șanse și de a contribui la conștientizarea subiectului. În măsura în care puteți identifica surse suplimentare de expertiză, integrarea dimensiunii egalității de șanse încă din etapa de identificare a problemei reprezintă un avantaj semnificativ, întrucât pentru fundamentarea ulterioară a obiectivelor veți putea ține cont și de aceste aspecte. În acest context, palierul local al administrației joacă un rol cu atât mai important cu cât reprezintă principala sursă de date și informații referitoare la problemele de capacitate administrativă întâmpinate în furnizarea unor servicii publice.

Identificarea grupului țintă:

- Contactați și consultați grupul țintă identificat cu privire la tema proiectului, inclusiv aspectele legate de egalitatea de șanse. Consultarea poate fi făcută informal (întâlniri, convorbiri telefonice etc.) sau formal, prin documente scrise. Esențial este însă să vă asigurați că aveți o abordare potrivită și agreată cu grupul țintă sau cu reprezentanți ai acestuia. În general, opiniile grupului țintă trebuie să se regăsească și să fie luate în considerare în tot procesul de elaborare a proiectului, fapt ce se reflectă ulterior în felul în care sunt gândite și derulate activitățile proiectului (în etapa de implementare).
- Grupul țintă al proiectului trebuie să aibă o componență echilibrată din punct de vedere al dimensiunii de gen, apartenență etnică, religie, dizabilitate etc.

Pe cât posibil, depuneți eforturi pentru a defini/stabili/selecta grupul țintă astfel încât să asigurați acest echilibru. Deși sunt cazuri în care componența grupului țintă nu depinde întru totul de beneficiarul de fonduri, ca de exemplu cazurile în care organizați cursuri și invitați să participe reprezentanți ai diferitelor entități relevante pentru proiect, puteți alege să precizați în invitația la curs sau în corespondența cu entitățile invitate că doriți ca nominalizarea persoanelor participante să se facă respectând acest principiu.

- Stabiliți parteneriate cu instituții și organizații relevante pentru tematica egalității de șanse, în scopul includerii lor în anumite activități ale proiectului sau a consultării lor. Dacă parteneriatul nu este posibil, propuneți-vă cooptarea unor experți ai acestor instituții în echipa de management a proiectului. Parteneriatul poate fi privit fie ca un acord de parteneriat - anexă la cererea de finanțare depusă, caz în care partenerul ar avea atribuții și responsabilități în proiect, fie ca un parteneriat bazat pe semnarea unui protocol de colaborare în timpul implementării. În acest caz, partenerul nu va avea responsabilități sau alocare bugetară, iar dumneavoastră, în calitate de potențial beneficiar, veți preciza acest aspect încă din momentul depunerii cererii de finanțare. Astfel de parteneriate, în baza unor acorduri de colaborare, se pot semna pentru colaborări punctuale, participări la evenimente sau cursuri. Parteneriatele trebuie alese și în funcție de obiectivul general al proiectului și de nevoia sau problema pe care își propune să o rezolve.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Un proces de consultare a grupului țintă în etapa de elaborare a proiectului este esențial pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: Nu întotdeauna grupul țintă va avea disponibilitatea sau interesul necesare pentru a dezbate tematica egalității de șanse, fapt ce poate fi cauzat de o lipsă de conștientizare a problematicii. În acest caz, este cu atât mai important să abordați acest subiect în discuțiile referitoare la definirea problemei pe care proiectul dorește să o rezolve. De asemenea, trebuie avut în vedere că, în momentul în care se va trece la realizarea componenței grupului țintă, va putea să apară următoarea problemă: eventualii reprezentanți ai unor grupuri vulnerabile s-ar putea simți marginalizați și, de aceea, mai puțin dispuși să completeze formularele de grup țintă cu informațiile reale referitoare la subiecte sensibile precum apartenența etnică, sau existența unei dizabilități.

În aceste cazuri, nicio persoană nu trebuie obligată să-și afirme apartenența la un grup vulnerabil dacă nu dorește. De asemenea, în multe instituții publice, profilul angajaților poate fi de asemenea natură încât să fie dificil un echilibru de gen în cadrul grupului țintă. În ceea ce privește parteneriatele cu instituții și organizații

relevante, din nou, este de așteptat ca acestea să fie mai dificil de realizat din cauza absenței unor astfel de organizații în proximitate sau din lipsa de disponibilitate (resurse umane insuficiente) a instituțiilor de profil;

Beneficii: În situațiile în care aceste recomandări pot fi aplicate, șansele de integrare a dimensiunii egalității de șanse în proiect vor crește substanțial prin preluarea contribuțiilor grupului țintă în toate activitățile și rezultatele proiectului. De asemenea, astfel de consultări vor crește și gradul de conștientizare a grupului țintă cu privire la problematica egalității de șanse.

Definirea obiectivelor și planificarea activităților proiectului:

- Când definiți obiectivele specifice ale proiectului, țineți cont de aspectele referitoare la egalitatea de șanse și asigurați-vă în primul rând că aceste obiective nu contribuie la agravarea inegalităților existente. Acordați o atenție deosebită obiectivelor pe care vi le propuneți, astfel încât să nu perpetuați atitudini ostile față de grupurile dezavantajate, să nu preluați prejudecăți existente și să nu contribuiți la crearea altora noi.
- Dacă în etapa de analiză a problemei ați identificat o inegalitate specifică (de exemplu, inegalități de plată între bărbați și femei în cadrul organizației, probleme de accesibilitate, discriminări în ceea ce privește promovarea profesională etc.), încercați să propuneți activități de rezolvare a acesteia – de exemplu, analize și planuri de acțiuni care să aducă măsuri concrete de egalizare a retribuțiilor salariale sau de eliminare a elementelor discriminatorii, de combatere a prejudecăților care duc la tratament diferențiat etc. În general, urmărind logica intervenției unui proiect, dacă nevoia a fost definită și prin integrarea aspectelor de egalitate de șanse, atunci și obiectivele, activitățile și țintele propuse ar trebui să reflecte acest lucru. Se va urmări deci transpunerea dimensiunii de egalitate de șanse în proiectul propus, per ansamblu.
- Integrați în proiect activități specifice în vederea promovării egalității de șanse:
 - Actualizarea, conform legislației în vigoare, a regulamentelor interne de funcționare, astfel încât să nu persiste elemente discriminatorii;
 - Îmbunătățirea condițiilor de la locul de muncă, pentru a diminua riscul ca anumite grupuri dezavantajate să fie supuse discriminării/hărțuirii și pentru a preveni situațiile care încurajează perpetuarea stereotipurilor și a prejudecăților;
 - Sesiuni de informare/conștientizare pentru grupul țintă și pentru angajații dumneavoastră în calitate de beneficiar, gândite în funcție de specificul proiectului, al organizației beneficiare, al grupului țintă. Spre exemplu, dacă proiectul are o componentă de formare pe tema achizițiilor publice, puteți opta pentru introducerea unei sesiuni de

- formare sau de conștientizare asupra reflectării egalității de șanse în procesul de achiziții publice;
 - Elaborarea de materiale specifice – broșuri, ghiduri, culegeri de exemple de bune practici;
 - Formarea de experți în egalitatea de șanse în cadrul instituției dumneavoastră. Personalul format ar beneficia de diplome recunoscute la nivel național, existând un cod COR⁶ pentru expert egalitate de șanse (242230).
- Consultați-vă asupra obiectivelor și acțiunilor propuse cu grupul țintă și cu experți în domeniul egalității de șanse, inclusiv organizații neguvernamentale sau instituții guvernamentale de profil.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Acest set de recomandări este valabil pentru toate proiectele finanțate din POCA. Astfel, aspecte ce țin de egalitatea de șanse pot fi luate relativ ușor în considerare mai ales în cadrul proiectelor care, de exemplu, vizează „măsurile de revizuire/actualizare a sistemului de recrutare, selecție, promovare, evaluare, precum și revizuirea politicilor motivaționale în domeniul resurselor umane din administrația publică, inclusiv din perspectiva oportunităților de carieră și a salarizării orientate către performanță”, sau „o mai bună orientare a serviciilor spre client prin transparență, consultare și diversificare a modalităților de prestare a acestora în funcție de nevoile clienților, inclusiv prin extinderea serviciilor publice furnizate online⁷.”

Riscuri: Nu întotdeauna expertiza necesară integrării principiului egalității de șanse va fi ușor disponibilă/accesibilă. De asemenea, în cazul unor inegalități identificate, nu întotdeauna partea discriminată pozitiv va dori să renunțe la avantajele pe care le deține. În plus, dacă beneficiarul a analizat problema și din perspectiva egalității de șanse, dar nu a ajuns la concluzii care să determine integrarea unor elemente specifice în proiectul său, atunci, într-un mod justificabil, nici obiectivele, activitățile și țințele proiectului său nu vor reflecta acest lucru. De preferat în acest caz ar fi ca beneficiarul să opteze pentru măsurile de creștere a gradului de conștientizare referitoare la principiul egalității de șanse.

Beneficii: Integrarea principiului egalității de șanse în această etapă este importantă întrucât în această etapă sunt stabilite activitățile viitorului proiect. Includerea unor astfel de activități în proiect va contribui la promovarea acestui principiu atât în cadrul instituției/organizației beneficiare, cât și la nivelul beneficiarilor finali ai serviciilor publice, cetățenii.

⁶ Clasificarea Ocupațiilor din România;

⁷ http://www.fonduriadministratie.ro/wp-content/uploads/2015/01/POCA_2014-2020_ian_2015.pdf

Elaborarea bugetului:

- Pe cât posibil, în funcție de specificul proiectului, alocați distinct în buget sume pentru activitățile aferente integrării egalității de șanse, în concordanță cu regulile de eligibilitate a cheltuielilor. Măsura este potrivită pentru acele proiecte care includ activități concrete/specifice dedicate respectării principiului egalității de șanse la nivel de rezultat secundar, astfel încât respectivele activități să poată fi reflectate în buget.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Această recomandare este valabilă pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: În unele cazuri, când activitățile pot fi incluse în cadrul unor activități mai largi (de exemplu, module de conștientizare în cadrul unor sesiuni de formare), identificarea distinctă în buget a acestora poate fi dificilă/redundantă;

Beneficii: Alocarea în buget a unor sume distincte pentru activități privind integrarea egalității de șanse și definirea unor rezultate secundare în acest sens ar arăta pe de o parte atașamentul instituției/organizației beneficiare pentru acest set de valori, iar suplimentar, ar permite o evaluare ulterioară a activităților din punct de vedere al eficienței.

3.1.2. Implementarea proiectului

Componenta echipei de management:

- Odată acceptat proiectul, după semnarea contractului de finanțare, veți transmite către DDCA componenta echipei de management de proiect. Asigurați-vă că aceasta este echilibrată din punctul de vedere al dimensiunii de gen și, pe cât posibil, încercați să cooptați un expert în problematica egalității de șanse. În acest context, subliniem încă odată importanța parteneriatelor cu instituții/organizații care beneficiază de expertiză în domeniu, sau a cooptării în echipa de management a unor experți dedicați.

Implementarea propriu-zisă a activităților prevăzute în proiect:

- **Calitatea livrabilor/documentelor/rezultatelor** –În procesul de evaluare și avizare a livrabilor/documentelor pe care le elaborați în cadrul proiectului țineți cont de respectarea/promovarea egalității de șanse, în sensul în care conținutul acestora trebuie să reflecte abordarea integratoare. Mai precis, pentru:
 - **Proiecte de acte normative, documente de politici publice și documente strategice:** Asigurați-vă că respectă legislația în vigoare și nu au un impact negativ (nu contribuie la perpetuarea unor atitudini discriminatoare), din perspectiva dimensiunii de gen, sau asupra

vreunui grup vulnerabil. Aceste documente ar trebui să aibă un capitol sau o secțiune distinctă referitoare la egalitatea de șanse, care să cuprindă fie o analiză de impact (în cazul notelor de fundamentare pentru acte normative), fie un plan de acțiuni sau o propunere de abordare a problematicii egalității de șanse (în cazul documentelor strategice);

- **Servicii furnizate cetățenilor (în cazul beneficiarilor instituții publice):**
 - Asigurați-vă că nu există grupuri vulnerabile care nu au acces la aceste servicii pe care le îmbunătățiți prin proiectul dvs. (persoane cu dizabilități, persoane cu deficiențe de vedere, persoane cu probleme de mobilitate);
 - Asigurați-vă că programul de lucru al instituției dvs. permite accesul tuturor cetățenilor la serviciile oferite: programul poate fi făcut flexibil, astfel încât să acopere și intervale orare din cursul dimineții, dar și din cursul serii, alternativ;
 - Asigurați-vă că sunt implementate soluții electronice de furnizare a serviciului, astfel încât să nu mai fie necesară deplasarea la sediile/oficiile de lucru ale instituțiilor/organizațiilor, și că aceste soluții electronice sunt accesibile tuturor cetățenilor cu echipamente IT uzuale;
 - Asigurați-vă că personalul care furnizează aceste servicii a beneficiat de sesiuni sau de module de instruire în domeniul egalității de șanse.
- **Rapoarte, analize privind capacitatea administrativă:** Asigurați-vă că acestea iau în calcul dimensiunea de gen și acomodarea la nevoile specifice ale grupurilor vulnerabile. Materialele trebuie să evite stereotipurile de gen și prejudecățile la adresa grupurilor vulnerabile și trebuie să prezinte modele pozitive/de succes.
- Ca activitate a proiectului puteți **actualiza regulamentele interne de funcționare** în conformitate cu legislația în vigoare și să organizați sesiuni de informare pentru angajați în acest sens.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA care conțin activități specifice privind promovarea egalității de șanse.

Riscuri: Nu toate livrabilele au un impact direct ușor de identificat, din punctul de vedere al egalității de șanse (în special proiectele de acte normative, documentele de politici publice și documentele strategice);

Beneficii: Verificarea livrabilelor din perspectiva respectării egalității de șanse asigură integrarea efectivă a principiului în activitățile de proiect, pe de o parte, și asigură sustenabilitatea acestuia după finalizare.

- **Desfășurarea sesiunilor de instruire/atelierelor de lucru/vizitelor de studiu:**

- Materialele elaborate trebuie să evite stereotipurile de gen și cele asociate grupurilor vulnerabile și trebuie să prezinte modele pozitive/de succes;
- Grupul de participanți la aceste evenimente trebuie să aibă, pe cât posibil, o componență de gen echilibrată. Puteți preciza acest lucru la momentul deschiderii procesului de înscrieri sau de nominalizări;
- Verificați că nu există obstacole care pot exclude anumiți membri ai grupului țintă de la aceste evenimente:
 - Programul evenimentelor trebuie să fie flexibil și adaptat participanților (de exemplu, evenimentele să nu fie organizate în perioade de sărbători specifice unor minorități religioase sau în perioada vacanțelor școlare);
 - Locul de desfășurare al evenimentelor trebuie să fie accesibil tuturor participanților, inclusiv persoanelor cu dizabilități. Verificați aceste aspecte cu operatorii economici care dețin spațiile în care organizați evenimentele;
 - Verificați dacă există anumite restricții în ceea ce privește alimentația participanților (de exemplu, femei însărcinate, participanți ce au o religie care impune anumite reguli privind consumul unor alimente etc.);
 - Luați în calcul costurile aferente transportului către diferitele locuri de desfășurare a evenimentelor. Pentru a facilita accesibilitatea, puteți pune la dispoziția participanților mijloace adecvate de transport (autobuze);
 - În cazul în care printre participanți se află părinți care au dificultăți în a asigura îngrijirea/supravegherea copiilor sau a altor persoane dependente pe perioada desfășurării evenimentelor sau activităților proiectului (valabil mai ales în cazul evenimentelor desfășurate în afara localității de implementare a proiectului), consultați-vă din timp și încercați să găsiți soluții (de exemplu, copilul/copii ar putea călători alături de părinte/părinți, iar la hotel să se asigure servicii de supraveghere pentru aceștia pe perioada evenimentului propriu-zis). În acest

caz, cheltuielile aferente ar urma să fie suportate de instituția beneficiară.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Recomandările de mai sus sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA care conțin activități de formare.

Riscuri: Anumite activități ar putea presupune cheltuieli neeligibile ce trebuie suportate de beneficiar, iar altele presupun un efort organizatoric mare, care trebuie luat în calcul încă de la întocmirea graficului de derulare a activităților. Impunerea unor condiții legate de spațiul unde se vor desfășura evenimentele are impact asupra desfășurării procesului de achiziții publice. În lipsa unei accepțiuni general valabile asupra a ceea ce înseamnă un modul, durata acestuia poate varia de la 10 minute la 2 ore. Este recomandabil ca durata modulului să fie stabilită în funcție de durata totală a cursului din care face parte.

Beneficii: Implementarea acestor recomandări ar asigura beneficii din perspectiva asigurării accesibilității participării pentru toate grupurile vulnerabile potențiale la sesiunile de formare, dar și din perspectiva creșterii gradului de conștientizare. Spre exemplu, operatorii economici care dețin spații pentru organizarea evenimentelor vor deveni mai interesați să satisfacă nevoile unei arii mai extinse de consumatori (cei cu nevoi speciale sau grupuri vulnerabile).

- **Activitățile privind comunicarea și vizibilitatea:**

- Toate materialele elaborate în scopul asigurării vizibilității proiectului pot conține mesaje scurte care promovează egalitatea de șanse;
- În selectarea locurilor de desfășurare a evenimentelor de promovare a proiectelor, aveți în vedere aspectele legate de accesibilitate și program, astfel încât toți participanții să aibă acces egal la acestea;
- Includeți în cadrul acestor evenimente sesiuni de conștientizare/sensibilizare cu privire la egalitatea de șanse.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: Nu prezintă niciun risc substanțial sesizabil. Aceste măsuri reprezintă minimumul de activități ce pot fi întreprinse de fiecare beneficiar;

Beneficii: Asigură conștientizarea problematicii egalității de șanse la nivelul grupului țintă și al cetățenilor.

3.1.3. Monitorizarea proiectului

În vederea monitorizării integrării principiului egalității de șanse în activitățile proiectului, stabiliți încă din etapa de elaborare tipuri de informații și indicatori ce trebuie colectate, respectiv măsurați. Este important de reținut că aceste informații pot fi solicitate ulterior de către DDCA în cadrul activităților de monitorizare și control în etapa de implementare a proiectelor.

Pentru monitorizarea proiectului trebuie să luați în considerare următoarele elemente:

- Echilibrul de gen în cadrul echipelor de management de proiect – colectați date cu privire la distribuția de gen;
- Echilibrul de gen și modalitatea în care grupurile vulnerabile sunt reprezentate în cadrul grupului țintă – colectați date cu privire la distribuția de gen și apartenența la grupuri vulnerabile în etapa de realizare a analizei nevoilor grupului țintă;
- Numărul de acțiuni transversale privind egalitatea de șanse – sesiuni de instruire/conștientizare în cadrul proiectelor, număr de participanți la sesiuni, defalcați pe gen și apartenență la minorități și grupuri vulnerabile (în cel de-al doilea caz, colectarea datelor trebuie să se facă pe bază voluntară – respondenții pot alege să nu divulge astfel de informații);
- Sumele din buget dedicate acțiunilor privind integrarea egalității de șanse, în condiția în care aceste informații apar distinct în formularul de buget sau în contabilitatea beneficiarului și se pot centraliza;
- În etapa de implementare a proiectului, colectați în mod regulat date în funcție de acțiunile/indicatorii asumați în cererea de finanțare (inclusiv indicatori de proiect) cu privire la integrarea principiilor orizontale;
- Instituțiile publice care își desfășoară activitatea în domenii conexe egalității de șanse (de exemplu, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării etc.), în calitate de beneficiari, pot armoniza tipurile de date și indicatori cu cele stabilite în documentele strategice aferente acestor domenii;
- Evidențiați în rapoartele de monitorizare integrarea egalității de șanse. În caz că derulați mai multe proiecte simultan, puteți agrega datele la nivel de instituție și totodată puteți face comparații între proiecte.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA, ținând cont și de faptul că regulamentul privind FSE specifică în mod clar colectarea de date privind dimensiunea de gen a grupului țintă.

Riscuri: Nu toate proiectele finanțate din POCA vor avea în grupul țintă reprezentanți ai grupurilor vulnerabile, iar în cazul celor care vor avea, nu toți participanții vor dori să declare apartenența la aceste grupuri;

Beneficii: Colectarea datelor privind egalitatea de șanse și monitorizarea implementării proiectului din această perspectivă vor furniza informații relevante cu privire la aspectele care trebuie îmbunătățite, ele putând fundamenta totodată intervenții viitoare.

3.1.4. Evaluarea proiectului

Evaluarea proiectelor de către beneficiari nu este o cerință obligatorie, ea trebuie privită ca o recomandare pentru beneficiari, care îi poate ghida în implementarea unor proiecte viitoare

Pe baza indicatorilor definiți în cadrul cererilor de finanțare, dar și a celor definiți în principalele documente strategice relevante (a se vedea capitolul 4.3 privind cadrul strategic și legislativ), **este recomandabil** să realizați evaluări ex-post la 2-3 ani după încheierea proiectului **pentru a verifica sustenabilitatea acestuia și impactul din perspectiva egalității de șanse**. Evaluările se pot realiza de către evaluatori externi sau pot fi făcute cu resurse interne. În acest caz, este recomandabil ca în procesul de evaluare să fie cooptați experți în problematica egalității de șanse. În timp, abordarea integratoare trebuie să se regăsească în toate activitățile beneficiarului, independent de existența unei finanțări din fonduri structurale.

În funcție de tipul de rezultate urmărite prin proiect, se pot întreprinde următoarele acțiuni:

- **Acte normative, documente de politici publice și documente strategice elaborate în cadrul proiectelor și adoptate:** evaluarea impactului noilor reglementări în raport cu obiectivele propuse, inclusiv din perspectiva impactului asupra egalității de șanse;
- **Servicii furnizate cetățenilor:** se pot organiza de către reprezentanți ai instituției beneficiare vizite pentru a testa din postura unui cetățean cum anume sunt furnizate aceste servicii și dacă măsurile privind integrarea egalității de șanse, implementate inițial în cadrul proiectului, sunt respectate și după încheierea acestuia;
- **Analize privind capacitatea administrativă:** se poate evalua dacă recomandările furnizate în cadrul acestor analize au fost implementate, inclusiv din perspectiva egalității de șanse, și dacă ele sunt respectate și

după încheierea proiectului, devenind astfel o practică curentă a organizației.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: Este posibil ca perioada după care are loc evaluarea să fie prea scurtă pentru a se putea măsura un impact real la nivelul instituției/organizației din perspectiva integrării dimensiunii egalității de șanse;

Beneficii: Pe baza datelor colectate în procesul de monitorizare, evaluările pot arăta în ce măsură integrarea dimensiunii egalității de șanse în proiect a avut sau nu impact și care sunt cauzele.

3.2. Exemple de bună practică

Exemplele de bună practică culese din experiența PODCA 2007-2013, dar și a programelor similare din alte state membre legate de proiecte FSE vă pot ghida și inspira pentru alegerea altor măsuri de integrare a principiului egalității de șanse în proiectul dumneavoastră.

Proiectul **”Dezvoltare competențe și abilități profesionale ale personalului din Primăria Municipiului Bistrița”**, cod SMIS 2959, al cărui scop a fost de a crește calitatea și eficiența furnizării serviciilor publice locale către cetățenii municipiului și către toate categoriile interesate care apelează la serviciile publice. Proiectul implementat de Primăria Bistrița este un model de bună practică în care au fost realizate mai mult decât măsurile minime obligatorii. Pe lângă modulele de curs cu tematică specifică principiilor orizontale, au fost realizate mai multe măsuri suplimentare, chiar dacă obiectivul proiectului nu s-a încadrat în aria nici unuia dintre cele două principii orizontale. În privința egalității de șanse, pe lângă modulul de curs, au fost realizate un număr de 250 de pliante, care au tratat teme din domeniul incluziunii sociale și al egalității de șanse, precum „Șanse egale pentru fiecare”.

Proiectul NOMAD⁸ - Elaborarea politicilor și validarea acestora prin Crow Sourcing ne-moderat (Austria)⁹: Acest proiect se aplică unor domenii precum mediul, sănătatea, serviciile sociale etc. Viziunea NOMAD este aceea de a oferi factorilor de decizie soluții automatizate pentru căutarea, obținerea, categorisirea și vizualizarea conținutului. Soluțiile trebuie să fie adaptabile muncii colaborative în procesul decizional. Abordarea NOMAD implică patru pași:

Ascultare: Ascultarea și monitorizarea opiniilor cetățenilor despre diverse probleme, nevoi și propuneri. Programul NOMAD Crawler este utilizat în acest sens; el caută

⁸ <http://www.nomad-project.eu/Project/Approach.aspx>

⁹ <http://bookshop.europa.eu/en/promoting-good-governance-pbKE0413189/>

pe internet în diverse surse (site-uri, blog-uri, rețele de socializare etc.) informații relevante cu privire la problematica în cauză.

Analiză: Programul analizează conținutul, îngrijorările, opiniile și alte informații relevante din răspunsurile cetățenilor. Această analiză este adaptată pentru obiectivele de politici publice ale decidenților și creează fluxuri de date relevante, în vederea utilizării în etapele ulterioare. Programul NOMAD Crawler utilizează o serie de procese de analiză automatizate: detectarea limbajului, extragerea de opinii și argumente, analiza sentimentelor, rezumarea argumentelor.

Receptare: Rezultatul analizei va include o *Hartă a pozițiilor*, ce va indica clusterelor de argumente rezultante (care compilează răspunsuri similare în grupuri omogene pentru o procesare mai facilă a datelor), bazate pe relevanța, vizibilitatea și sentimentele exprimate (pozitive sau negative), din datele colectate din conversațiile găzduite pe internet.

Acțiune: Pe baza acestor date procesate în etapele anterioare, factorii de decizie pot elabora propuneri de politici și le pot testa din punct de vedere al opiniei publice, integrând aceste propuneri pe paginile de socializare de pe internet.

3.3. Cadrul strategic și legislativ

Principalele **documente strategice** în domeniul egalității de șanse **la nivel european** sunt:

- Strategia cadru – Nediscriminare și șanse egale pentru toți;
- Strategia privind egalitatea între bărbați și femei 2010-2015.

Principalul document strategic în domeniul egalității de șanse și dezvoltării durabile **la nivel național** este "Strategia națională în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați pentru perioada 2014-2017".

Alte **strategii relevante pentru tematică** sunt:

- Strategia de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020;
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
- Strategia privind Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
- Strategia națională privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, 2014 – 2020 (proiect);
- Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice 2015–2020 (proiect);
- Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015 – 2020.

Legislația relevantă privind egalitatea de șanse

La nivel european:

- *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, art. 21 - Nediscriminarea și art. 23 - Egalitatea între femei și bărbați;
- Directiva europeană **2000/78/EC** privind crearea unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;
- Directiva europeană **2006/54/CE** privind principiul egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă;
- Directiva europeană **2000/43/CE** de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică.

La nivel național:

- **Ordonanța de Guvern nr. 137/2000** privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- **Legea nr. 202/2002** privind egalitatea de șanse între femei și bărbați, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- **Ordonanța de Urgență nr. 67/2007** privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul schemelor profesionale de securitate socială;
- **Ordonanța de Urgență nr. 61/2008** privind implementarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, republicată;
- **Legea nr. 448/2006** privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată;
- **Ordinul** viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice **nr. 189/2013** privind adaptarea clădirilor civile și spațiului urban la nevoile individuale ale persoanelor cu handicap

3.4. Glosar

Acces/Accesibilitate	<p>Ansamblul de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, precum și a mediului informațional și comunicațional conform nevoilor persoanelor cu handicap, factor esențial de exercitare a drepturilor și de îndeplinire a obligațiilor persoanelor cu handicap în societate.</p> <p>(Legea nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap)</p>
Categorie defavorizată	<p>Acea categorie de persoane care fie se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, fie se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare.</p> <p>(Ordonanță nr. 137 /2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare)</p>
Discriminare	<p>Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.</p> <p>(Ordonanța Guvernului nr. 137 /2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare)</p>
Dizabilitate	<p>Termenul generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, definite conform <i>Clasificării internaționale a funcționării, dizabilității și sănătății</i>, adoptată și aprobată de Organizația Mondială a Sănătății, și care relevă aspectul negativ al interacțiunii individ-context.</p> <p>(Legea nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap)</p>
Egalitatea de șanse	<p>Asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică, politică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.</p>
Egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați în relațiile de muncă	<p>Accesul nediscriminatoriu la: a) alegerea ori exercitarea liberă a unei profesii sau activități; b) angajare în toate posturile sau locurile de muncă vacante și la toate nivelurile ierarhiei profesionale; c) venituri egale pentru munca de valoare egală; d) informare și consiliere profesională, programe de inițiere, calificare, perfecționare, specializare și recalificare profesională; e) promovare la orice nivel ierarhic și profesional; f) condiții de muncă ce respectă normele de sănătate și securitate în muncă, conform prevederilor legislației în vigoare; g) beneficii, altele decât cele de natură salarială, precum și la sistemele publice și private de securitate socială; h) organizații patronale, sindicale și organisme profesionale, precum și la beneficiile acordate de acestea; i) prestații și servicii sociale, acordate în conformitate cu legislația în vigoare.</p> <p>(Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați)</p>
Hărțuire	<p>Orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.</p> <p>Situația în care se manifestă un comportament nedorit, legat de sexul persoanei, având ca obiect sau ca efect lezarea demnității persoanei în cauză și crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor.</p> <p>(Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și</p>

	bărbați)
Hărțuire sexuală	Situația în care se manifestă un comportament nedorit cu conotație sexuală, exprimat fizic, verbal sau nonverbal, având ca obiect sau ca efect lezarea demnității unei persoane și, în special, crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor. (Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați)
Incluziune socială	Setul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării și comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale. (Legea nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap)
Muncă de valoare egală	Activitatea remunerată care, în urma comparării, pe baza aceluiași indicatori și a aceluiași unități de măsură, cu o altă activitate, reflectă folosirea unor cunoștințe și deprinderi profesionale similare sau egale și depunerea unei cantități egale ori similare de efort intelectual și/sau fizic. (Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați)
Prejudecată	Păreră, idee preconcepută (și adesea eronată) pe care și-o face cineva asupra unui lucru, adoptată, de obicei, fără cunoașterea directă a faptelor sau impusă prin educație, societate.
Stereotip	Concept sau imagine simplificată și/sau standardizată, care este comună unor oameni, referitor la un alt grup. Stereotipurile pot fi pozitive sau negative și sunt potențate de cunoașterea limitată a unui grup de oameni.

IV. Dezvoltarea durabilă

4.1. Integrarea principiului dezvoltării durabile în proiecte

4.1.1. Elaborarea proiectului

În etapa de elaborare a proiectului puteți integra principiul dezvoltării durabile luând în considerare următoarele elemente prezentate mai jos.

Analiza și identificarea problemei:

- Care este legătura dintre problema identificată și dimensiunea dezvoltării durabile – încercați să identificați aspecte ce țin de eficiența funcționării instituției/organizației beneficiare și care au impact asupra utilizării nerășionale a resurselor;
- Colectați date cu privire la aspecte ce țin de sustenabilitatea serviciilor oferite de instituția publică:
 - Ce costuri de operare presupune oferirea unui anumit serviciu public;
 - Ce resurse sunt utilizate în furnizare – umane, materiale etc.;
- Colectați date cu privire la aspecte ce țin de dimensiunea dezvoltării durabile la nivelul instituției beneficiare. Concret, se pot colecta date referitoare la:
 - Eficiența energetică a clădirii în care instituția își desfășoară activitatea – consumul de energie termică, consumul de energie electrică, consumul de apă;
 - Consumul de carburanți pentru parcul auto al instituției (dacă instituția deține autoturisme);
 - Cantitatea de hârtie (ponderea hârtiei reciclate în totalul hârtiei utilizate) și alte materiale consumabile pe an și/sau proiect sau domeniu specific de activitate.
- Implicați sau consultați, în etapa de analiză, experți în domeniul dezvoltării durabile și/sau organizații/instituții de profil (ONG-uri, instituții publice din domeniu – specialiști din cadrul MMAP).

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA. Cu toate acestea, măsurile trebuie explicate și adoptate în concordanță cu obiectivele proiectului și ale programului.

Riscuri: Nu toate instituțiile publice dețin expertiza necesară sau au acces la acest tip de expertiză, care ar putea fi obținută doar în schimbul unei recompense de ordin financiar.

Beneficii: Chiar și în lipsa unei expertize adecvate, beneficiarii pot utiliza acest ghid ca bază pentru a genera discuții la nivelul instituției pe tema dezvoltării durabile, deci avantajul generat ar fi creșterea gradului de conștientizare a principiului. În măsura în care beneficiarii pot identifica surse suplimentare de expertiză, integrarea dimensiunii dezvoltării durabile încă din etapa de identificare a problemei reprezintă un avantaj semnificativ, întrucât fundamentarea ulterioară a obiectivelor va putea ține cont și de aceste aspecte. În acest context, palierul local al administrației joacă un rol cu atât mai important cu cât reprezintă principala sursă de date și informații referitoare la problemele de capacitate administrativă întâmpinate în furnizarea unor servicii publice la nivel local.

Identificarea grupului țintă:

- Grupul țintă identificat este contactat și consultat cu privire la problematica proiectului, inclusiv problematica dezvoltării durabile. Explicați cum a fost implicat grupul țintă în consultări, care a fost rezultatul acestora și cum au fost incluse opiniile lor în procesul de elaborare a proiectului;
- Alegeți să încheiați parteneriate cu instituții și organizații relevante pentru tematica dezvoltării durabile, sau cooptați în echipa de management experți sau specialiști în problematica dezvoltării durabile. Parteneriatul poate fi privit în sensul existenței unui acord de parteneriat ca anexă la cererea de finanțare depusă, caz în care partenerul ar avea atribuții și responsabilități în proiect, fie ca un parteneriat bazat pe semnarea unui protocol de colaborare în timpul implementării. În acest caz, partenerul nu va avea responsabilități sau alocare bugetară, iar dumneavoastră, în calitate de potențial beneficiar, veți preciza acest aspect încă din momentul depunerii cererii de finanțare. Astfel de parteneriate, în baza unor acorduri de colaborare, se pot semna pentru colaborări punctuale, participări la evenimente sau cursuri. Parteneriatele trebuie alese și în funcție de obiectivul general al proiectului și de nevoia sau problema pe care își propune să o rezolve.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Un proces de consultare a grupului țintă în etapa de elaborare a proiectului este esențial pentru toate proiectele finanțate din POCA. Acest proces ar trebui să fie aprofundat în special în cazul proiectelor care vizează profesionalizarea diferitelor categorii de personal.

Riscuri: Nu întotdeauna grupul țintă va avea disponibilitatea sau interesul necesare dezbaterii tematicii dezvoltării durabile, fapt ce poate fi cauzat de o lipsă de conștientizare a problematicii. În acest caz, este cu atât mai important să abordați acest subiect în discuțiile referitoare la definirea problemei pe care proiectul dorește să o rezolve. În ceea ce privește parteneriatele cu instituții și organizații relevante,

din nou, este de așteptat ca astfel de parteneriate să fie mai dificil de realizat în cazul în care astfel de organizații nu există în proximitate;

Beneficii: În situațiile în care aceste recomandări pot fi aplicate, șansele de integrare a dimensiunii dezvoltării durabile în proiect vor crește substanțial prin preluarea contribuțiilor grupului țintă. De asemenea, astfel de consultări vor crește și gradul de conștientizare a grupului țintă cu privire la problematica dezvoltării durabile.

Definirea obiectivelor și planificarea activităților proiectului:

- Pentru stabilirea obiectivelor specifice ale proiectului, țineți cont de principiul dezvoltării durabile, iar în planificarea acțiunilor stabiliți pe cât posibil măsuri ce vizează reducerea consumului de resurse la nivelul instituției;
- În planificarea rezultatelor pe care doriți să le obțineți în proiect și, mai ales în utilizarea ulterioară a acestora, țineți cont de următoarele aspecte:
 - **Pentru propuneri de acte normative, documente de politici publice, documente strategice,** încercați să estimați impactul noilor reglementări în raport cu obiectivele propuse, inclusiv din perspectiva impactului asupra dezvoltării durabile – țineți cont nu doar de dimensiunea ecologică a dezvoltării durabile, ci și de cea economică și cea socială;
 - **Pentru servicii furnizate cetățenilor,** analizați cu atenție procesele (ce implică oameni, proceduri, costuri cu achiziția de produse etc.) care se află în spatele unui serviciu furnizat cetățenilor (eliberări de acte, permise, autorizații etc.) și încercați să estimați impactul asupra consumului de resurse necesare furnizării acestui serviciu;
 - **Pentru analize privind capacitatea administrativă:** asigurați-vă că aceste analize vor cuprinde și recomandări cu privire la integrarea principiului dezvoltării durabile în activitatea instituției/organizației și că instituția are la dispoziție resurse în acest sens;
 - **Proceduri administrative de management/comunicații inter și intra-instituționale:** propuneți utilizarea de sisteme electronice/IT în procesele administrative care stau la baza funcționării instituției, de exemplu sisteme electronice de management al documentelor, sisteme electronice de arhivare, sisteme electronice de inventariere, sisteme de comunicații care utilizează semnătura electronică etc. Elaborați proceduri care să elimine necesitatea imprimării documentelor pentru a fi înregistrate și distribuite în cadrul organizației;
- Încercați să includeți în activitățile proiectului elaborarea de studii cu recomandări concrete privind economisirea resurselor utilizate, inclusiv prin utilizarea de soluții IT inovative sau prin contractarea de servicii de predare a hârtiei sau altor materiale uzate în scopuri de reciclare;

- Includeți în proiecte activități specifice pentru promovarea dezvoltării durabile – sesiuni de instruire/conștientizare pentru grupul țintă și pentru angajații instituției;
- Promovați formarea de experți în dezvoltare durabilă în cadrul instituției, cu scopul de a îmbunătăți procesul decizional – integrarea în analizele de impact a aspectelor ce țin de dezvoltarea durabilă;
- La final, consultați obiectivele și acțiunile propuse cu experți în domeniul dezvoltării durabile, inclusiv organizații neguvernamentale și instituții academice de profil.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Această recomandare este valabilă pentru toate proiectele finanțate din POCA. Astfel, aspecte ce țin de dezvoltarea durabilă pot fi luate relativ ușor în considerare mai ales în cadrul proiectelor care, de exemplu, vizează „asigurarea furnizării de servicii publice”, „o mai bună orientare a serviciilor spre client prin transparență, consultare și diversificare a modalităților de prestare a acestora în funcție de nevoile clienților, inclusiv prin extinderea serviciilor publice furnizate on-line” și „măsuri de continuare a procesului de reducere a sarcinilor administrative prin simplificarea legislației aferente domeniilor educație și mediu¹⁰.”

Riscuri: Nu întotdeauna expertiza necesară integrării principiului dezvoltării durabile va fi ușor disponibilă/accesibilă;

Beneficii: Integrarea principiului dezvoltării durabile în această etapă este importantă întrucât în această etapă sunt stabilite activitățile viitorului proiect. Includerea unor astfel de activități în proiect va contribui la promovarea acestui principiu atât în cadrul instituției/organizației beneficiare cât și la nivelul beneficiarilor finali ai serviciilor publice, cetățenii.

Elaborarea bugetului:

- Alocați resurse financiare pentru activitățile aferente integrării dimensiunii dezvoltării durabile, cu respectarea regulilor în vigoare de eligibilitate a cheltuielilor. Măsura este potrivită pentru acele proiecte care includ activități concrete/specifice dedicate respectării principiului dezvoltării durabile la nivel de rezultat secundar, astfel încât respectivele activități să poată fi reflectate în buget.

¹⁰ http://www.fonduriadministratie.ro/wp-content/uploads/2015/01/POCA_2014-2020_ian_2015.pdf

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Această recomandare este valabilă pentru toate proiectele finanțate din POCA care conțin activități specifice privind promovarea dezvoltării durabile;

Riscuri: În unele cazuri, activitățile sunt incluse în cadrul unor activități mai largi (de exemplu, module de conștientizare în cadrul unor sesiuni de formare), caz în care identificarea distinctă în buget a acestora poate fi dificilă/redundantă. De asemenea, în anumite cazuri beneficiarii pot avea un buget redus, care să nu permită alocarea distinctă de sume dedicate unor activități specifice privind dezvoltarea durabilă;

Beneficii: Alocarea în buget a unor sume distincte pentru activități privind integrarea dezvoltării durabile ar arăta, pe de-o parte, atașamentul instituției/organizației beneficiare pentru acest set de valori, iar suplimentar, ar permite o evaluare ulterioară a activităților din punct de vedere al eficienței.

4.1.2. Implementarea proiectului

Activitatea de management de proiect:

- Implicați în echipa de management un expert în problematica dezvoltării durabile, pentru care va trebui să definiți criteriile de experiență și expertiză (nu există însă un cod COR pentru această specializare). Pentru instituțiile care nu au în cadrul lor asemenea experți se recomandă ca în etapa de elaborare a proiectului să aibă în vedere parteneriate cu instituții/organizații care beneficiază de expertiză în domeniu sau contractarea unui asemenea expert pe o durată limitată;
- Includeți aspecte legate de respectarea principiilor dezvoltării durabile în caietele de sarcini pe care le redactați pentru furnizorii sau prestatorii pe care urmează să îi contractați;
- Organizați pentru echipa de management cel puțin o sesiune de instruire cu privire la problematica dezvoltării durabile și la modalitățile concrete de economisire a resurselor utilizate în cadrul activității de management. Această problematică include:
 - Utilizarea preponderentă a infrastructurii IT în gestionarea documentelor (sisteme de transmitere și gestionare electronică a documentelor);
 - Evitarea imprimării documentelor pe hârtie sau utilizarea de hârtie reciclabilă și/sau tipărirea față-verso, atunci când este necesară imprimarea;
 - Evitarea reuniunilor de proiect care presupun deplasarea membrilor echipei de management și a altor persoane implicate (parteneri) pe distanțe lungi, în favoarea susținerii reuniunilor în spațiul virtual (prin Skype, de exemplu);

- Evitarea utilizării autoturismelor în deplasările necesare activităților de management de proiect și optarea pentru mijloace alternative de transport care poluează mai puțin – transport în comun, rețeaua feroviară etc.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: Nu toți beneficiarii vor putea coopta în echipa de management un expert în dezvoltare durabilă sau vor putea realiza parteneriate cu instituții/organizații de profil. Includerea unor prevederi în caietele de sarcini trebuie analizată cu atenție, pentru a nu fi considerate condiții restrictive.

Beneficii: Implementarea principiului dezvoltării durabile în cadrul activității de management poate reprezenta în sine un bun exercițiu de instruire care să genereze în timp deprinderea unor practici sustenabile în activitatea de zi cu zi a administrației.

Implementarea propriu-zisă a activităților prevăzute în proiect:

- Verificați ca pe parcursul implementării resursele sunt utilizate economic și rațional. Stabiliți și impuneți reguli și limite de consum.
- Odată aprobat proiectul de lege privind **achizițiile verzi**, puteți avea în vedere să optați pentru derularea unor astfel de achiziții;
- Achiziționați echipamente și bunuri cu un consum redus de energie, produse din materiale reciclate sau cel puțin reciclabile;
- **Calitatea livrabilor/documentelor/rezultatelor** – În procesul de evaluare și avizare a livrabilor/documentelor elaborate în cadrul proiectului, țineți cont de respectarea/promovarea dezvoltării durabile, în sensul în care conținutul acestora trebuie să reflecte abordarea integratoare:
 - **Pentru propuneri de acte normative, documente de politici publice, documente strategice:** acestea estimează impactul noilor reglementări în raport cu obiectivele propuse, inclusiv din perspectiva impactului asupra dezvoltării durabile;
 - **Pentru servicii furnizate cetățenilor:** procesele (ce presupun oameni, proceduri, costuri cu achiziția de produse etc.) care se află în spatele unui serviciu furnizat cetățenilor (eliberări de acte, permise, autorizații etc.) iau în calcul și implicațiile din perspectiva dezvoltării durabile, iar propunerile de îmbunătățire detaliază și aceste aspecte;
 - **Pentru analize privind capacitatea administrativă:** cuprind recomandări concrete cu privire la integrarea principiului dezvoltării durabile în activitatea cotidiană a instituției/organizației;

- **Proceduri administrative de management/comunicații inter și intra-instituționale:** sistemele propuse au la bază o analiză a implicațiilor privind dezvoltarea durabilă și oferă soluții adecvate.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA care conțin activități specifice privind promovarea dezvoltării durabile.

Riscuri: Nu toate livrabilele au un impact direct din punct de vedere al dezvoltării durabile ușor de identificat – în special proiectele de acte normative, documentele de politici publice și documentele strategice;

Beneficii: Verificarea livrabilelor din perspectiva respectării principiului dezvoltării durabile asigură integrarea efectivă a principiului în activitățile de proiect, pe de o parte, și asigură sustenabilitatea după finalizarea acestuia.

- **Desfășurarea sesiunilor de instruire/atelierelor de lucru/vizitelor de studiu:**
 - Sesiunile de instruire trebuie să conțină cel puțin un modul privind tema dezvoltării durabile;
 - Suporturile de curs vor fi distribuite în format electronic și se va evita tipărirea pe hârtie.
 - Folosiți site-urile web ale proiectelor pentru distribuirea materialelor de curs sau distribuiți-le prin e-mail;
 - Selectați locația de desfășurare a cursurilor pe criterii de respectare a mediului – luminată natural, aerisită natural (și nu prin instalații electrice), dotată cu echipamente sanitare ecologice, consumabile ecologice etc.;
 - Reduceți consumul de resurse pentru transportul către diferitele locații de desfășurare. Optați pentru deplasări cu trenul sau, organizat, în autocare pe distanțe lungi și descurajați participanții la cursuri să folosească autoturismele personale.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA care conțin activități de instruire/ateliere de lucru/vizite de studiu.

Riscuri: La nivel local, unii angajați ai administrației pot să nu fie familiarizați cu utilizarea documentelor în format electronic, caz în care vor fi necesare activități de instruire suplimentare. În lipsa unei accepțiuni general valabile asupra a ceea ce

înseamnă un modul, durata acestuia poate varia de la 10 minute la 2 ore. Este recomandabil ca durata modulului să fie stabilită în funcție de durata totală a cursului din care face parte;

Beneficii: Implementarea principiului dezvoltării durabile în cadrul acestor activități poate reprezenta în sine un bun exercițiu de instruire care să genereze în timp deprinderea unor practici sustenabile în activitatea de zi cu zi a administrației.

- Activitățile privind **comunicarea și vizibilitatea:**
 - Toate materialele elaborate în scopul asigurării vizibilității proiectului vor conține mesaje scurte care promovează dezvoltarea durabilă;
 - În cadrul conferințelor, se pot organiza scurte paneluri/module de informare cu privire la tematica dezvoltării durabile.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: Nu prezintă niciun risc substanțial sesizabil – aceste măsuri reprezintă minimumul de activități ce pot fi întreprinse de fiecare beneficiar;

Beneficii: Asigură conștientizarea și promovarea problematicii dezvoltării durabile la nivelul grupului țintă și al cetățenilor.

4.1.3. Monitorizarea proiectului

Pentru a monitoriza modul în care principiul dezvoltării durabile a fost integrat în proiect, va trebui să aveți în vedere faptul că monitorizarea proiectelor este una dintre atribuțiile DDCA, ai căror reprezentanți vă vor solicita periodic informații despre realizarea indicatorilor și despre rezultatele proiectului.

De aceea, este recomandabil să aveți acces ușor la informații privind următorii indicatori, pe care îi puteți alege și ca indicatori de proiect:

- Numărul de acțiuni orizontale privind dezvoltarea durabilă – sesiuni de instruire/conștientizare în cadrul proiectelor, număr de participanți la sesiuni;
- Numărul de acțiuni care vizează dezvoltarea și care apar ca atare și în bugetul proiectului. Pentru acestea, veți putea selecta și informații privind sumele aferente;
- Instituțiile publice care își desfășoară activitatea în domenii conexe dezvoltării durabile (de exemplu, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Durabile, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerul Transporturilor

etc.), care pot armoniza tipurile de date și indicatori cu cele stabilite în documentele strategice aferente acestor domenii;

Elaborați rapoarte de monitorizare distincte pentru integrarea dezvoltării durabile; în caz că derulați mai multe proiecte simultan puteți agrega datele la nivel de instituție și totodată puteți face comparații între proiecte.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: Nu toate proiectele finanțate din POCA vor avea activități substanțiale privind dezvoltarea durabilă care să ofere date concrete de monitorizat distinct;

Beneficii: Colectarea datelor privind dezvoltarea durabilă și monitorizarea implementării proiectului din această perspectivă vor furniza informații relevante cu privire la aspectele care trebuie îmbunătățite, ele putând fundamenta totodată intervenții viitoare.

4.1.4 Evaluarea proiectului

Evaluarea proiectelor de către beneficiari nu este o cerință obligatorie, ea trebuie privită ca o recomandare pentru beneficiari, care îi poate ghida în implementarea unor proiecte viitoare

Pe baza indicatorilor definiți în cadrul cererilor de finanțare, dar și a celor definiți în principalele documente strategice relevante (a se vedea secțiunea privind cadrul strategic), **este recomandabil** să realizați evaluări ex-post la 2-3 ani după încheierea proiectului **pentru a verifica sustenabilitatea acestuia și impactul din perspectiva dezvoltării durabile**. Evaluările se pot realiza de către evaluatori externi sau pot fi făcute cu resurse interne. În acest caz, este recomandabil ca în procesul de evaluare să fie cooptați experți în domeniu. În timp, abordarea integratoare trebuie să se regăsească în toate activitățile beneficiarului, independent de existența unei finanțări din fonduri structurale.

În funcție de tipul de rezultate, se pot întreprinde următoarele acțiuni:

- **Acte normative, documente de politici publice și documente strategice elaborate în cadrul proiectelor și adoptate:** evaluarea impactului noilor reglementări în raport cu obiectivele propuse, inclusiv din perspectiva impactului asupra dezvoltării durabile;
- **Servicii furnizate cetățenilor:** se pot organiza vizite pentru a testa din postura unui cetățean cum anume sunt furnizate aceste servicii și dacă măsurile privind integrarea dezvoltării durabile implementate inițial în cadrul proiectului sunt respectate și după încheierea acestuia;

- **Analize privind capacitatea administrativă:** se poate evalua dacă recomandările furnizate în cadrul acestor analize au fost implementate, inclusiv din perspectiva dezvoltării durabile, și dacă ele sunt respectate și după încheierea proiectului, devenind astfel o practică curentă a organizației.

Corelarea cu specificitatea POCA, riscuri și beneficii:

Aceste recomandări sunt valabile pentru toate proiectele finanțate din POCA.

Riscuri: Este posibil ca perioada după care are loc evaluarea să fie prea scurtă pentru a se putea măsura un impact real la nivelul instituției/organizației din perspectiva integrării dimensiunii dezvoltării durabile;

Beneficii: Pe baza datelor colectate în procesul de monitorizare, evaluările pot arăta în ce măsură integrarea dimensiunii dezvoltării durabile în proiect a avut sau nu impact și care sunt cauzele.

4.2. Exemple de bună practică

Exemplele de bună practică culese din experiența PODCA 2007-2013, dar și a programelor similare din alte state membre vă pot ghida și inspira pentru alegerea altor măsuri de integrare a dezvoltării durabile în proiectul dumneavoastră.

Proiectul **"Dezvoltare competențe și abilități profesionale ale personalului din Primăria Municipiului Bistrița"**, cod SMIS 2959, al cărui scop a fost de a crește calitatea și eficiența furnizării serviciilor publice locale către cetățenii municipiului și către toate categoriile interesate care apelează la serviciile publice. Proiectul implementat de Primăria Bistrița este un model de bună practică în care au fost realizate mai mult decât măsurile minime obligatorii. Pe lângă modulele de curs cu tematică specifică principiilor orizontale, au fost realizate mai multe măsuri suplimentare, chiar dacă obiectivul proiectului nu s-a încadrat în aria nici unuia dintre cele două principii orizontale. În privința dezvoltării durabile, în cadrul proiectului s-au achiziționat echipamente electronice care să fie etichetate ca produse verzi, s-a utilizat doar hârtie reciclată și instrumente de scris nepoluante (creioane natur, ecologice), iar suporturile de curs au fost tipărite pe hârtie reciclată. Un alt aspect pe care beneficiarul l-a luat în calcul a fost folosirea paharelor de sticlă și ceramică în activitățile de protocol (de promovare a proiectului), pentru a evita producerea deșeurilor de plastic. De asemenea, au fost realizate un număr de 250 de pliante cu titlul "Dezvoltarea durabilă în contextul globalizării", care au tratat teme din domeniul dezvoltării durabile.

Proiectul **"Calitate și performanță în administrația publică locală a comunei Gorgota, județul Prahova"**, cod SMIS 7823, este un exemplu de bună practică

pentru că în cadrul acestuia au fost abordate, pe lângă măsurile minime, mai multe măsuri suplimentare. Comuna Gorgota a realizat, în cadrul proiectului amintit, *Strategia de dezvoltare durabilă a comunei Gorgota*. Pe lângă aceasta, a fost înființată o pagină web pentru prezentarea principiilor orizontale, a fost realizat un document cuprinzând sfaturi de urmat zilnic pentru un „birou verde” și au fost distribuite 500 de broșuri și sacoșe ecologice, 30 pixuri și caiete eco și 100 memory stick-uri cu mesaje privind egalitatea de șanse și dezvoltarea durabilă. A fost, de asemenea, organizat și câte un seminar pe fiecare dintre aceste teme – dezvoltarea durabilă și egalitatea de șanse.

Proiectul Eco-Advantage - Marea Britanie: Este vorba de un parteneriat între trei consilii locale și un institut de training care a contribuit la dezvoltarea de aptitudini legate de acțiuni climatice. Proiectul dezvoltă scheme pilot și integrează scurte programe *eco-advantage* inovative, care ținesc șomerii și personalul front-line mai slab pregătit. Proiectul oferă acestora o înțelegere practică a problematicii schimbărilor climatice și le oferă astfel „aptitudini verzi”, pe care o persoană le poate integra la locul de muncă.

DEVIN-VERT – Franța integrează schemele de instruire ale Asociației Naționale pentru Formarea Vocațională a Adulților. 150 de astfel de scheme au fost evaluate din perspectiva integrării principiului dezvoltării durabile. În plus, 20 de noi scheme de instruire au fost dezvoltate pentru a întâmpina cererea de aptitudini în domeniu. Alte inițiative educaționale în Franța au inclus o creștere a numărului de sesiuni de formare pentru funcționarii publici în domeniul eficienței energetice și evaluarea și revizuirea unor scheme specifice de formare.

4.3. Cadrul strategic și legislativ

Principalele **documente strategice** în domeniul egalității de șanse și dezvoltării durabile **la nivel european** sunt:

- Comunicarea CE COM(2009) 400 final – Integrarea dezvoltării durabile în politicile UE: raport de analiză a Strategiei de dezvoltare durabilă a UE;
- Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și incluzivă.

La nivel național, reprezentativă este Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030.

Alte **strategii relevante pentru tematica dezvoltării durabile:**

- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
- Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor 2014-2020;
- Strategia Națională și Planul Național de Acțiune Pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România;
- Strategia Energetică a României pentru perioada 2007-2020;

Legislația relevantă privind dezvoltarea durabilă

La nivel european:

- Tratatul de funcționare al Uniunii Europene;
- Regulamentul (UE) nr. **1303/2013** de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului;

La nivel național:

- **Ordonanța de Urgență nr. 195/2005** privind protecția mediului;
- **Hotărârea Guvernului nr. 1076/2004** privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe;
- **Ordinul nr. 995/2006** pentru aprobarea Listei planurilor și programelor care intră sub incidența HG nr. 1076/2004;
- **Ordinul nr. 117/2006** pentru aprobarea Manualului privind aplicarea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe;
- **Legea nr. 350/2001** privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare.

4.4. Glosar

Biodiversitate	Variabilitatea organismelor din cadrul ecosistemelor terestre, marine, acvatice continentale și complexelor ecologice; aceasta include diversitatea intraspecifică, interspecifică și diversitatea ecosistemelor. (Ordonanță de Urgență nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului)
Dezvoltare durabilă	Dezvoltarea care corespunde necesităților prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități. (Ordonanță de Urgență nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului)
Deșeu	Orice substanță, preparat sau orice obiect din categoriile stabilite de legislația specifică privind regimul deșeurilor, pe care deținătorul îl aruncă, are intenția sau are obligația de a-l arunca. (Ordonanță de Urgență nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului)
Evaluarea impactului asupra mediului	Proces menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și a mediului. (Ordonanță de Urgență nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului)
Mediu	Mediul reprezintă ansamblul de condiții și elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice și anorganice, precum și ființele vii, sistemele naturale în interacțiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale și spirituale, calitatea vieții și condițiile care pot influența bunăstarea și sănătatea omului. (Ordonanță de Urgență nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului)
Planuri și programe	Planurile și programele, inclusiv cele cofinanțate de Comunitatea Europeană, ca și orice modificări ale acestora, care se elaborează și/sau se adoptă de către o autoritate la nivel național, regional sau local ori care sunt pregătite de o autoritate pentru adoptarea, printr-o procedură legislativă, de către Parlament sau Guvern și sunt cerute prin prevederi legislative, de reglementare sau administrative. (Ordonanță de Urgență nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului)
Resurse naturale	Totalitatea elementelor naturale ale mediului ce pot fi folosite în activitatea umană: resurse neregenerabile - minerale și combustibili fosili, regenerabile - apă, aer, sol, floră, fauna sălbatică, inclusiv cele inepuizabile - energie solară, eoliană, geotermală și a valurilor. (Ordonanță de Urgență nr. 195 din 22 decembrie 2005 privind protecția mediului)
Schimbări climatice	Procesul de încălzire globală cauzat de emisiile de gaze cu efect de seră, asociat cu fenomenele meteorologice extreme precum <i>inundațiile, seceta, creșterea temperaturilor medii la nivel global</i> și cu creșterea nivelului mării și micșorarea calotei glaciare.

